

**Mi jön ezután? Útmutató az NECP-k
nyomon követésének navigálásához,
és a következő évtized az EU
energia- és éghajlatvédelmi
politikáiban.**

LIFE PlanUp

Közzététel: 2020. december

Az Európai Szállítványozási és Környezetvédelmi Szövetség jelentése, az Európai Környezetvédelmi Iroda, a Szén-dioxid piaci felügyelet és az Energiavárosok Szövetsége közreműködésével

Koordináció: Európai Szállítványozási és Környezetvédelmi Szövetség

Szakértői csoport: Cristina Mestre, Barbara Mariani, Asger Mindegaard, David Donnerer, Agnese Ruggiero.

A dokumentumra való hivatkozás

LIFE PlanUp (2020): Mi jön ezután? Útmutató az NECP-k nyomán követésének navigálásához, és a következő évtized az EU energia- és éghajlatvédelmi politikáiban.

További információ

Cristina Mestre

Bioüzemanyag menedzser

Európai Szállítványozási és Környezetvédelmi Szövetség

cristina.mestre@transportenvironment.org

Tel: +32 (0)488 797 439

Square de Meeûs, 18, 2nd floor | B-1050 | Brüsszel | Belgium
www.transportenvironment.org | @transenv | fb: Európai Szállítványozási és Környezetvédelmi Szövetség

Köszönetnyilvánítás

A Life PlanUp projektet az Európai Unió LIFE programja keretén belül finanszírozták. A projekt készítői az Európai Éghajlatvédelmi Alapítvány nagylelkű támogatásáért is köszönetüket nyilvánítják.

Jogi nyilatkozat

Ezt a kiadványt a LIFE program keretén belül az Európai Bizottság, valamint az Európai Éghajlatvédelmi Alapítvány finanszírozta. A LIFE program átfogó célja, hogy a politika-alakítás és végrehajtás változásainak katalizátora legyen a környezetvédelemmel és éghajlatváltozással kapcsolatos célok elérésére vonatkozó megoldások és helyes gyakorlatok kidolgozásával és terjesztésével, valamint innovatív környezetvédelmi és éghajlatváltozási technológiák előmozdításával. Az ebben a jelentésben foglalt információk és álláspontok a szerző(k) véleményét tükrözi(k), és nem szükségszerűen egyeznek meg az Európai Bizottság hivatalos álláspontjával.

European
Climate
Foundation

Összefoglaló

Az Európai Unió az éghajlatváltozással kapcsolatos cselekvés és politikák soha nem látott lendületével néz szembe az éghajlatváltozással kapcsolatos kihívásokkal való megküzdés érdekében. Az elmúlt néhány évben a Tiszta Energia csomag (Clean Energy Package) 2016-os első kibocsátása óta, az EU, a tagállamok kormányzatai és minden további érintett keményen dolgozott azon, hogy olyan jogszabályokat fogadjon el, alkalmazzon és terjesszen elő, amelyek csökkentik az emissziókat a különböző gazdasági szektorokban. Ezen jogszabályok gerincét a Nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek (NECP-k) képezik, amelyek megmutatják, hogy az egyes EU-tagállamok mit fognak tenni annak érdekében, hogy szén-dioxid-mentes gazdaságot teremtsenek.

Az Európai Unió zöld megállapodásának kiadásával új esélyt teremtett azzal a kizárólagos céllal, hogy az EU-t 2050-re szénsemlegessé tegye. Az EU most „visszafelé dolgozik”, hogy lehelyezze a mérföldköveket, és elérjük a 2050-re kitűzött céljainkat. Ez azt jelenti, hogy a korábban elfogadott éghajlatpolitikai és energetikai célok (vagy éppen az ágazatiak) egyszerűen nem elegendőek.

Ennélfogva 2021 sorsdöntő év lesz az éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedések megerősítésében, továbbá energiapolitikákat és számos politikai javaslatot kerül majd elfogadásra a fokozottabb törekvés elérése érdekében. Az elkövetkező évek fontos lehetőségeket kínálnak a nem kormányzati szervezetek, az NGO-k, a civil szervezetek és minden további érintett számára, hogy kiálljanak az erősebb törekvés ügye mellett a legfontosabb ágazatokban, ami a 2023-ra várható nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek átdolgozott kiadásában is tükröződni fog.

Ennek az útmutatónak az a célja, hogy egy menetrendet dolgozzon ki az átdolgozandó és esetlegesen megreformálandó politikák számára, 2020 végétől kezdődően és legalább három évig.

Tartalomjegyzék

Összefoglaló

Tartalomjegyzék

Bevezetés és kontextus

Az EU gazdaság dekarbonizációja - vonatkozó jogszabályok elkövetkező felülvizsgálatai

Koronavírus világjárvány utáni helyreállítási tervek

Szerepvállalásra szánt források

Bevezetés és kontextus

A 2020-as év kivételes év. Az Európai Unió válaszút elé érkezett, ami az éghajlatváltozást, a közegészségügyet és a gazdasági fellendülést célzó politikákat illeti, lehetőséget kapva arra, hogy vezető pozíciót töltsön be a zöld és a szén-dioxid-mentesített gazdaság terén.

Az energia- és éghajlatpolitika már régóta jelen van az Európai Unióban, hogy lehetővé tegye az EU számára, hogy hozzájáruljon az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentéséhez, amint azt a Kiotói Jegyzőkönyv előírja. Az első teljes körű keretszabályozást a 20-20-20-as éghajlatváltozási és energiaügyi csomagban fogadták el, melynek célja, 2020-ra az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának 20%-os csökkentését érje el. Ezt 2018-ban vizsgálták felül, amikor is az EU 2030-ra szólóan elfogadta az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának 40%-os csökkentését. Az átfogó energia- és éghajlatvédelmi politika az EU a Kibocsátási kvóták uniós kereskedelmi rendszerét (ETS), az Éghajlat-politikai rendeletet (korábbi nevén Vállaláselosztási rendeletet), a megújuló energiákat és az energiahatékonyságot népszerűsítő irányelveket és azt az ágazati politikát foglalja magában, amely az emissziócsökkentést célozza meg a gazdaság speciális ágazatait, így a mezőgazdaságot (Földhasználat-megváltoztatásról és az erdőgazdálkodásról szóló rendelet - LULUCF) és a közlekedést (Könnyű és nagy teljesítményű járművekre vonatkozó CO₂-kibocsátási előírásokról szóló rendelet) megcélozva. 2018-ban az Energetikai és éghajlat-változási szabályozási keret lényeges módosítását fogadták el a Tiszta Energia csomaggal, ami nevezetesen az Energiaunió irányítási rendszere (Irányításról szóló rendelet), és arra kötelezi a tagállamokat, hogy 10-éves nemzeti energia- és éghajlat-politikai terveket (NECP-eket) dolgozzanak ki¹ a 2021-től 2030-ig terjedő időszakra (és felül kell vizsgálni az elkövetkező évtizedekre). Azonban az elmúlt 10 évben a gazdaságban eszközölt jelentős pozitív változások ellenére ezek a politikák nem megfelelőek, mivel gyakran hiányzik belőlük a törekvés és számos kikaput hagynak. A tudományos szakértők² rávilágítottak, hogy az EU részéről sokkal nagyobb hozzájárulásra van szükség, hogy a globális felmelegedés mértékét 1,5 °C alatt tartsa, amely küszöbértéknek számít a súlyos károk megfékezéséhez és az általunk ismert földi életforma fenntartásához. A tudományos élet szerint³ 2030-ra legalább -65%-kal fokozni kell az EU törekvését. A késleltetett cselekvés miatt az EU gazdasága évtizedekig a fosszilis üzemanyagok használatában reked, és hátráltatja a karbonsemlegesség 2050-re kitűzött elérését, amelyet az Európai Bizottság 2019. decemberében elfogadott Európai zöld megállapodás ír elő.

¹ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-strategy/national-energy-climate-plans_en

² <https://www.ipcc.ch/sr15/>;

<https://www.unenvironment.org/resources/emissions-gap-report-2019>

³ A Párizsi megállapodással (PAC) összeegyeztethető energetikai forgatókönyv összeállítása, 3. fejezet – a Párizsi megállapodás 1,5 °C-os célértékek elérése, CAN Európa és EEB jelentés, 2020. június -

<https://eeb.org/library/building-a-paris-agreement-compatible-pac-energy-scenario/>

National Energy and Climate Plans (Nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek)

Amint azt fent említettük számos EU-s irányelv szabályozza a kibocsátásokat és a dekarbonizációt a gazdaság kulcságazataiban⁴. Azonban először 2018-ban az EU irányításról szóló rendelete kötelező követelményeket állított fel az EU tagállamok számára, hogy integrált terveket dolgozzanak ki arra vonatkozóan, az egyes tagállamok hogyan fogják elérni a klímavédelmi és energetikai célokat, amelyeket az EU-s jogszabályok számukra előírnak. A National Energy and Climate Plans (Nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek, röviden NECP-k)⁵ tíz éves stratégiai nemzeti politikai időtávot szabnak meg az irányelvekre és az intézkedésekre vonatkozóan, amelyeket minden európai uniós ország alkalmazni fog a kibocsátások csökkentésére saját nemzeti kontextusában. Ezek a tervek az Energia- és az Éghajlatunió öt dimenzióját fedik le:

- Energiahatékonyság
- Megújuló energia
- Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése
- Összekapcsolhatóságok
- Kutatás és innováció.

2020 elejéig mind a 27 NECP-t benyújtották az Európai Bizottság számára az eredetileg 2018-ban és 2019-ben beadott tervezetek egy körös felülvizsgálatát követően. 2020 szeptemberében az Európai Bizottság közzé tette [az NECP-k végleges általános értékelését](#). A tervek a 2020-tól 2030-ig terjedő időszakban felülvizsgálatra kerülnek.

Az Európai zöld megállapodás

2019 vége felé, az EU alelnöke, Frans Timmermans bemutatta az Európai zöld megállapodást⁶, amely tulajdonképpen egy keretterv Európa számára, hogy hogyan váljon a világ első klímasemleges kontinensévé. Az EU zöld megállapodása keretében az EU számos stratégiára tett javaslatot a gazdaság valamennyi ágazatát lefedve: ipari stratégia, körforgásos gazdaság, biodiverzitás, energia, mezőgazdaság; azzal a céllal, hogy hozzájáruljon a 2050-es nettó nulla kibocsátási célhoz, amelyet az európai éghajlat-politikai jogszabály javasol⁷.

A nettó nulla kibocsátási cél új precedenst teremt az európai klímapolitikában, ami valamennyi jelenlegi energia- és éghajlatpolitikai cél felfelé irányuló felülvizsgálatához fog vezetni.

A 2030-as éghajlat-politikai célterv

A karbonsemlegesség elérése érdekében az EU arra törekszik, hogy a 2030-ra előirányzott kibocsátás csökkentési célokat az 1990-es szintekhez képest 40%-ról 55%-ra növelje (ami eddig még nem lett jóváhagyva). Ahhoz, hogy

⁴ A LIFE+ PlanUp projekt tárgyköréhez való igazodás érdekében ez a dokumentum az építőipari, mezőgazdasági és a szállítmányozási ágazatokra összpontosít.

⁵ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-strategy/national-energy-climate-plans_en

⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

⁷ A szövegezés időpontjában megvitatás alatt.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1588581905912&uri=CELEX:52020PC0080>

idáig eljusson, az Európai Bizottság 2020. szeptemberében útjára indította az Éghajlat-politikai céltervet⁸, amely tartalmazza a Bizottság menetrendjét és általános cselekvési irányvonalait is, hogy növelje a törekvéseket az összes vonatkozó jogszabályban, amelyek szerepet játszanak a kibocsátások csökkentésében Európában.

A felülvizsgált jogalkotási javaslatokat 2021. júniusában mutatják be⁹ az úgynevezett „fit for 55” csomagban.

A Covid-19 krízis

2020 elején egy eddig páratlan krízis rázta meg az Európai Uniót (és az egész világot). A Covid-19 betegséget okozó új koronavírus által kiváltott globális világjárvány megállította az egész világot, amely még mindig a szövegezés szakaszában tart, és jelenleg is küzd azzal, hogy kilábaljon a krízisből. Bizonyos országokat súlyosan érintett, nagy munkanélküliséggel, egészségügyi válsággal és a gazdaság lassulásával.

Az ilyen drámai helyzetek támogatást és segítségnyújtást igényelnek a krízis leküzdéséhez és a negatív hatások lelassításához. Erre alapozva az EU egy helyreállítási tervet¹⁰ hirdetett meg, különböző kölcsönökből és hitelekből az EU országainak támogatására, különösen azokban, amelyekre a pandémia erősebb kihatással volt. A forrásokhoz való hozzáféréshez az EU megköveteli, hogy EU országok helyreállítási tervei igazodjanak az EU zöld és digitális átalakulási céljaihoz. Ezen túlmenően az EU helyreállítási terve javaslatot tesz a Méltányos átmenetet biztosító alapra, hogy felgyorsítsa a semlegességbe való átmenetet a tagállamokban.

Az útmutató célja

Ennek az útmutatónak az a célja, hogy egy olyan információs eszközzel lássa el az olvasót, amellyel képes navigálni és nyomon követni a vonatkozó európai energia- és éghajlatvédelmi politikákat az EU zöld megállapodása, az NECP-k és a Covid utáni helyreállítási tervek kontextusában. A LIFE PlanUp projekt csapata ezt a dokumentumot arra a munkára alapozza, amelyet a projekt során eddig elvégeztek, mint az iránymutatások és a dokumentumok, az NECP-k elemzése, a kutatás és a beszélgetések az érintettekkel, beleértve a civil társadalmi szervezeteket, illetve a helyi és a területi hatóságokat is.

⁸ https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/2030_ctp_en

⁹ https://ec.europa.eu/info/publications/2021-commission-work-programme-key-documents_en

¹⁰

https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_en

Az EU gazdaság dekarbonizációja - vonatkozó jogszabályok elkövetkező felülvizsgálatai

Ez a rész az éghajlat és az energia szempontjából lényeges, várt felülvizsgálatokhoz egy áttekintést és egy ütemtervet ad a kulcsfontosságú szakpolitikai eszközökben. Ez az idevágó jogszabályok jegyzékére alapszik, amelyet az előző PlanUp munka foglal magában¹¹.

A jogszabályok felülvizsgálata és módosítása fontos lehetőséget kínál az ambíciók feltornázására a kulcsfontosságú szakpolitikai eszközökben. Valójában ezeket a szakpolitikai eszközöket felül *kell* vizsgálni, hogy tükrözzék a nettó nulla kibocsátási célt, amelyet az EU zöld megállapodásban fogadtak el, mivel az új törekvést bele kell foglalni és működőképességét teljes körűen biztosítani kell az energiával és éghajlattal kapcsolatos jogszabályok teljes spektrumán.

EU-s jogszabályok

Amint azt már fentebb említettük, az EU zöld megállapodása, és különösképpen az Éghajlat-politikai célterv 2030-ra elindítja a vonatkozó jogszabályok felülvizsgálatát - ezenfelül bizonyos egyéb jogszabályok felülvizsgálata szintén szükségessé vált az Éghajlat-politikai célterv alkalmazási körén kívül.

- **Az Európai Unió éghajlatvédelmi politikája - az Európai Unió kibocsátáskereskedelmi rendszere (ETS), az Európai Unió vállaláselosztási rendelete (ESR) és a Földhasználatról, a földhasználat-megváltoztatásról és erdőgazdálkodásról szóló rendelet (LULUCF)**

A **Kibocsátási kvóták uniós kereskedelmi rendszere** (EU ETS) szabályozza a nehézipar kibocsátásait és az EU-n belüli légi közlekedést, és az üvegházhatást okozó gázok uniós összkibocsátásának 45%-át fedi le. Ez egy kibocsátáskorlátozási és kvótakereskedelmi rendszer, amelyben a vállalatok kibocsátási egységeket (kvótákat) kapnak, és egymás között kereskedhetnek azokkal. A már elfogadott üvegházhatású gázok kibocsátására vonatkozó csökkentési cél 2030-ra 43%, a 2005-ös kiinduló értékhez viszonyítva. A szövegezés időpontjában az felülvizsgálati folyamat első lépése várhatóan 2020 őszén veszi kezdetét.

Az **EU Vállaláselosztási rendelete** (EU ESR, amely Éghajlat-politikai rendeletként vagy CAR-ként is ismert) a kulcsszektorok üvegházhatást okozó gázainak kibocsátására vonatkozik (a PlanUp projekt keretében lényeges) a közlekedést, az épületeket és a mezőgazdaságot illetően, ahol is a közlekedés az érintett szektorok csoportjában a legnagyobb kibocsátó. Az EU Vállaláselosztási rendelete a csoport kibocsátásának 60%-át teszi ki, és az üvegházhatású gázok kibocsátására vonatkozóan különböző nemzeti

¹¹ Útmutató az EU éghajlat- és ágazati dekarbonizációs politikáihoz, 2019. január.
<https://cdn.webdoos.io/planup/bb3c954f6cdb170ba991b5a4d2eb9bd0.pdf>

csökkentési célokat ír elő minden tagállam számára. A szövegezés időpontjában az ESR felülvizsgálati folyamata várhatóan 2020 őszén veszi kezdetét.

Az úgynevezett **LULUCF (a földhasználatról, a földhasználat-megváltoztatásról és erdőgazdálkodásról) szülő rendelet** a földhasználatból, a földhasználat-megváltoztatásából és az erdőgazdálkodásból származó kibocsátásokat fedi le. 2021-től kell alkalmazni, és ez az első alkalom, hogy EU a földhasználati és az erdőgazdálkodási ágazatok kibocsátásait szabályozza, figyelembe véve az Európai szén-dioxid-elnyelőket a negatív emissziók figyelembe vételéhez.

- **Az NECP-k felülvizsgálata**

A kormányrendelet szerint az EU országainak biztosítania kell, hogy NECP-eket felülvizsgálják és frissítik 2023-ra, majd azt követően 10 évente. Ha a terveket nem frissítik, hogy azok tükrözzék az új intézkedéseket és/vagy a technológiai áttöréseket, a Tagállamnak meg kell indokolnia az Európai Bizottság számára, hogy a frissítés miért nem történt meg.

- **Egyéb lényeges elemek**

A fit-for-55 csomag keretében (amely 2021 júniusára várható), és amint azt az Von der Leyen elnökség prioritásai közt megnevezett, az EU Bizottság egy szén-dioxid-kibocsátás határon történő kiigazítását célzó mechanizmus bevezetésére tesz javaslatot. Ezt a mechanizmust speciális ágazatokban fogják javasolni, a kibocsátásáthelyezés kockázatának csökkentésére és a behozatalok széntartalmának megadására.

Az ágazati EU-s jogszabályok felülvizsgálata

Közlekedés

A 6. sz. látjegyzetben hivatkozott útmutatóban csak azokat az európai uniós politikákat vázolják fel, amelyek a közlekedési szektor dekarbonizációját célozzák meg. Az alábbi vázlat a következő lépéseket ismerteti ezen jogszabályok alapján.

- **Könnyű haszongépjárművekre vonatkozó CO₂-kibocsátási előírások.**

A könnyű tehergépjárművek (gépkocsik és furgonok) az EU teljes közúti közlekedési kibocsátásának 70%-át teszik ki, és mintegy 15%-át az EU teljes kibocsátásának.

Az úgynevezett személygépkocsik CO₂-kibocsátásáról szóló rendeletet¹² 2018 végén fogadták el, és a 2021-es kiinduló értékekhez viszonyítva 15%-os, illetve 37,5%-os (31% a teherautókra) kibocsátáscsökkentést tartalmaz 2025-re, illetve 2030-ra szólóan. Ez úgy működik, hogy mindegyik járműgyártónak sajátos évi flottára kiterjedő célkitűzést jelölnek ki, amely végül elvezet a 2025-ös és 2030-as célkitűzésekhez. Ha a gépkocsigyártók többet bocsátanak ki, büntetést kell fizetniük. Ezenkívül a rendelet a nulla és alacsony

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019R0631>

kibocsátású járművek részarányának növelésére törekszik, „enyhe” felszólítást adva számukra, noha valójában ez főleg egy indikatív célkitűzés.

Az elfogadott szövegnek megfelelően (15. cikk) az Európai Bizottságnak a rendelet hatásosságát 2023-ban felül kell vizsgálnia. Ennek ellenére már 2021-re is kitűztek egy felülvizsgálatot az Éghajlat-politikai célterv publikálását követően, amely a célterv (az elfogadott 37,5%) akár 50%-os növekedését irányozza elő 2030-ra.

- **Nehézgépjárművekre vonatkozó CO₂-kibocsátási előírások.**

A 2019. évi a nehézgépjárművek szőló szén-dioxid-kibocsátási előírások bevezetése óta először, az EU ezen szállítmányozási mód kibocsátásait is szabályozza. Ez egy fontos lépés, mivel a nehézteher gépjárművek az EU-ban a közúti szállítmányozási emissziók közel 25%-át teszi ki. A megcélzott csökkentés a 2019-es kiinduló értékhez képest 15% és 30% 2025-re, illetve 2030-ra.

Az Európai Bizottság 2022-ben felülvizsgálja a nehézgépjárművekre vonatkozó szén-dioxid-kibocsátási előírásokat. A tervezet időpontjában nem tettek bejelentést a felülvizsgálat megindításával kapcsolatosan.

- **A megújuló energiaforrásokról szóló irányelv.**

A 2018-as Megújuló energiaforrásokról szóló irányelv (REDII) 2030-ig elérendő célkitűzést fogalmaz meg a megújuló energiaforrások a közlekedésben való felhasználását illetően. A *kötelezően elérendő* cél 7%-ban van meghatározva, amelyet korszerű üzemanyagokkal kell teljesíteni (beleértve a megújuló elektromosságot is), ugyanis az EU tagállamok ezen a 7%-os szinten maradhatnak, ha nem népszerűsítik az élelmiszer és a takarmány alapú bioüzemanyagokat. Az élelmiszer és a takarmány alapú bioüzemanyagokat mostanáig széles körben alkalmazták; azonban ezeknek a bioüzemanyagok jelentős negatív hatást gyakorolnak az éghajlatra és a környezetre, amely a közvetett, illetve a közvetlen földhasználat megváltozásával kapcsolatos¹³.

Az elfogadott REDII szöveg alapján a módosítás 2023-ra várható. Azonban a felülvizsgálati/átdolgozási folyamat már a rendelet kidolgozásakor kezdetét vette egy ütemterv konzultációval. Az Európai Bizottság a CTP keretében azt javasolja, hogy megnöveljék a megújuló energiák a közlekedésre vonatkozó célkitűzéseit. Ennek ellenére fontos biztosítani azon üzemanyagok felhasználását, amelyek ennek a célnak megfelelnek. A részletes nyilvános konzultáció 2020 végére várható.

Építkezés

A kibocsátás csökkentés az építőiparban való kezelésének lényeges lépésváltása az a Korszerűsítési program, amelyet az Európai Bizottság 2020 októberében mutatott be.

- **Korszerűsítési program**

A Korszerűsítési program, amelyet¹⁴ 2020. október 14-én hoztak nyilvánosságra, lesz az iránymutató stratégia a lakó- és nem lakó épületek éves energiamegújítási arányának megduplázásához, és elősegíti a mélyenergetikai felújítást az elkövetkező tíz évben. További célja, hogy növelje azon emberek életminőségét, akik ezekben az épületekben laknak és ezeket az épületeket használják, azzal a céllal, hogy csökkentse Európa üvegházhatású-gázkibocsátását, és akár 160 000 további zöld munkahelyet hozzon létre az építőipari ágazatban. A stratégia különböző szereplők és szektorok széles spektrumát foglalja majd magában, és az „első az energiahatékonyság” elvére, a megfizethetőségre, a körforgás-modellre és az életciklus-alapú gondolkodásra, a megújuló energiaforrások elterjedésére, valamint a szigorú egészségügyi és környezetvédelmi előírásokra összpontosít. Az Európai Bizottság intézkedések sorát fogja foganatosítani az elkövetkező 2-4 évben, amelyek a Közlemény mellékletében vannak felsorolva. Az intézkedések között szerepel az információmegosztás megerősítése, a jogbiztonság és a megújulás ösztönzése, a fenntarthatóan megépített környezetet megcélzó körforgásos gazdaságra vonatkozó intézkedések, az

¹³ <https://www.transportenvironment.org/what-we-do/biofuels>

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1603122220757&uri=CELEX:52020DC0662>

energiaszegénység problémájának leküzdése, továbbá a fűtés és a hűtés szén-dioxid-mentesítése.

A Korszerűsítési programmal együtt az Európai Bizottság javaslatot tett közzé az energiaszegénység kezelésére,¹⁵ valamint egy az Új Európai Bauhaus nevet viselő kezdeményezést.¹⁶

- **Az épületek energiateljesítményéről szóló irányelv**

Az épületek energiateljesítményéről szóló irányelv (EPBD), amelyet 2018-ban módosítottak (2018/844/EU), politikák és támogató intézkedések széles skáláját határozza meg, hogy segítsen a tagállamoknak javítani épületállományuk energiahatékonyságát. Az EPBD előírja, hogy a tagállamoknak hosszú távú stratégiát kell alkalmaznia az építőipari ágazat szén-dioxid-mentesítésére, 2030-as, 2040-es és 2050-es mérföldkövekkel. Azt is megszabja, hogy minden új épületnek közel nulla kibocsátású épületnek (NZEB) kell lennie 2020. december 31. után. Szintén megköveteli az energiahatékonysági tanúsítványokat valamennyi épülethez, amelyet eladnak vagy bérelnek, és támogatja az elektromos mobilitást a bizonyos méretű járműparkokra vonatkozó minimális követelmények bevezetésével, valamint az okos technológiák alkalmazásával, mint pl. az épületek automatizálása és az ellenőrző rendszerek. Az EPBD-t a Korszerűsítési program stratégiai céljaival összhangban fogják felülvizsgálni.

- **Energiahatékonysági irányelv**

Az Energiahatékonysági irányelv (EED) felülvizsgálata a fit-for-55 csomag részét képezi majd. A jelenleg hatályos energiahatékonysági irányelv kötelező érvényű intézkedéseket ír elő, hogy segítsen az EU-nak 2030-ra elérni a 32,5%-os energiahatékonysági célját. Ezt a célt a 2007-es modelleken alapuló 2030-as előrejelzések alapján tűzték ki. Ez az irányelv kiegészíti az előző irányelvet, és kötelező, éves szinten 0,8%-os energiamegtakarítást vezetett be a tagállamok számára a 2021-2030-as időszakra. Az energiahatékonysági célkitűzések felfelé irányuló korrigálása a tervek szerint a 2030-as nagyobb üvegházhatású-gáz kibocsátás-csökkentési célhoz való hozzájárulásként várható.

Mezőgazdaság

- **Közös agrárpolitika**

A Közös agrárpolitika egyharmad részben járul hozzá az EU költségvetéséhez, és létfontosságú az EU éghajlatvédelmi politikai szempontjából a mezőgazdasági szektor nagy ökológiai lábnyoma miatt. Az EU összkibocsátásának közel 10%-a hivatalosan a mezőgazdasági szektornak tudható be (az élő állatállományokból és szántóföldek trágyázásából származó metán- és nitrogén-oxid által), azonban a LULUCF szektor CO₂ emisszióinak nagy részét a mezőgazdasággal kapcsolatos

¹⁵

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/recommendation_on_energy_poverty_c2020_9600.pdf

¹⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/FS_20_1894

földhasználat-változás teszi ki, jelentős szén-dioxid kibocsátást eredményez az importált állati takarmány, és az ágazat továbbá üzemanyagot, illetve elektromos áramot is felhasznál a termesztés/tenyésztés és a tárolás során. A közös agrárpolitika jelenleg megreformálás alatt áll, és az Európai Bizottság egy olyan modellt javasolt, ahol a közös agrárpolitikai alapok szétosztására vonatkozó döntési jogkör túlnyomó részben a tagállamok hatáskörébe tartozik, akiknek bizonyos keretrendszerbeli feltételek mellett kötelező nemzeti közös agrárpolitikai stratégiai terveket kidolgoznia. A közelgő jogszabály, amelyet eredetileg a 2021-2027-es időszakra irányoztak elő, két évet késni fog. Ezen okból kifolyólag az átmeneti időszakhoz kapcsolódó szabályozás, amely a COVID-19 utáni helyreállítási alapokkal is összefügg, szintén jelentőséggel bír az ágazat üvegházhatású gázkibocsátása szempontjából.

A Bizottság 2018-as javaslata elsöprő kritikát kapott az Európai számvevőszéktől, a kutatóktól, a szakértőktől és a civil társadalomtól, mert nem ad hathatós megoldást a klíma és a környezet védelmére - olyan probléma ez, amely csak az Európai zöld megállapodás (EGD) bejelentése és a „Termelőtől a fogyasztóig” stratégia közzététele után vált nyilvánvalóbbá. Bár az eredeti javaslat súlyosan összeegyeztethetetlen az Európai zöld megállapodással, a Bizottság ismételten elutasította a módosítására irányuló indítványokat. Az MFF égisze alatt az EU éghajlatvédelmi kiadásainak pontosan 40%-át tulajdonítják a Közös agrárpolitikának, az elszámolási módszerek és a politikai intézkedések több hiányossága ellenére is. Ezért a nemzeti közös agrárpolitikai stratégiai tervek által tagállami szinten sok lehetőség áll rendelkezésre az éghajlati teljesítmény javítására, és ezt fontos eszköznek kell tekinteni ahhoz, hogy előmozdítsák az éghajlatváltozás hatásainak mérséklését a közös kötelezettségvállalási rendelet alapján.

A háromoldalú egyeztetések (a Bizottság, a Parlament és a Tanács között) 2020 novemberének elején kezdődtek, és valószínűleg 2021-ig is elhúzódnak. Amint az korábban már említésre került, az új Közös agrárpolitika bevezetését 2023 januárjára tervezik, amely egy kétéves átmeneti időszakot követően lehetővé teszi a felkészülést a reform jelentős késedelmére.

- **A termelőtől a fogyasztóig (F2F) stratégia**

Amikor a Bizottság közzétette a stratégiáját a fenntartható európai uniós élelmezési rendszerekre ez év májusában, az klímavédelmi szempontból csalódás volt. Annak ellenére, hogy elismeri az állattenyésztés döntő szerepét a mezőgazdasági emissziókban, a stratégia meg is hátrált minden lényegi kötelezettségtől, hogy kezelje az ágazat kibocsátását. A stratégiai megoldásként első sorban innovatív adalékokat ajánlott a haszonállatok takarmányához és alternatív takarmány anyagokat, és jobban összpontosított a biogáz trágyából való előállítására. Végül a stratégia szintén támogatja az „alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó mezőgazdaságot”, azaz a talajban és a biomasszában tárolt szén-dioxid-kibocsátási egységek létrehozásának gondolatát - egy olyan megközelítést, amely fontos szerepet tölt be a Bizottság 2030-as éghajlat-politikai céltervében.

Az F2F égisze alatti kezdeményezések, amelyek az NECP-k és a Közös kötelezettségvállalásról szóló rendelet szempontjából a legnagyobb jelentőséggel bírnak, az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó mezőgazdaság kezdeményezése (Q3, 2021) és az Integrált tápanyag-gazdálkodási terv (nincs kilátásban), amelyek pozitív hatással lehetnek a műtrágyával kapcsolatos nitrogén-oxid emissziókra.

Kormányzás és a nyilvánosság részvétele

• Éghajlatvédelmi paktum

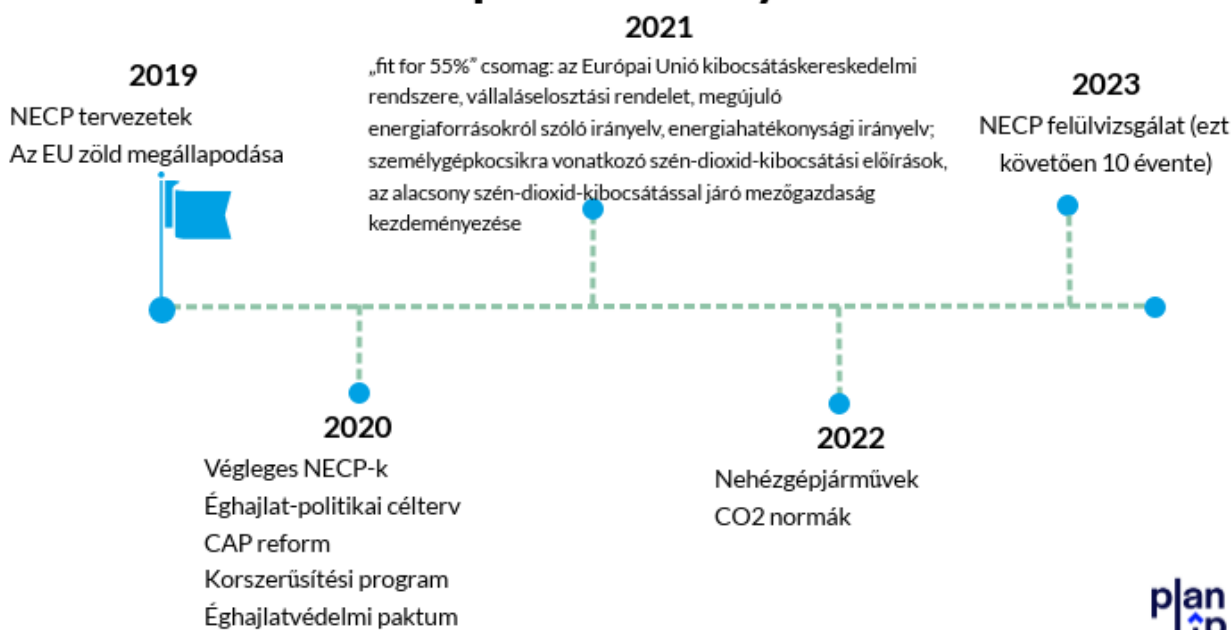
Az európai Éghajlatvédelmi paktumot az Európai Bizottság 2020 vége előtt fogja bevezetni. Az Éghajlatvédelmi paktum lényegében egy többszintű párbeszéd (amint azt az Irányításról szóló rendelet 11. cikke az NECP-ekkel kapcsolatban kiköti), amely európai szinten ösztönözni hivatott az új „éghajlatvédelmi kultúrát” a polgárokat, az érintetteket, a nemzeti hatóságokat és az EU különböző intézményeit is beleértve.

Az Éghajlatvédelmi paktum önmagában nem egy jogszabály, de olyan kezdeményezésként fog működni, amely arra törekszik, hogy megerősítse a „meglévő kezdeményezéseket, az alulról szerveződő tevékenységeket és intézkedéseket” az érintettek széles köre által, úgymint a civil társadalmi szervezetek, a helyi és területi hatóságok, a helyi közösségek, az egyének, a tudományos élet szereplői, a vállalkozások és a szakszervezetek. A Bizottság álláspontja szerint a paktum hozzá fog járulni az érintettek és a polgárok hatékonyabb mobilizálásához, hogy hozzájáruljanak az EU 2050-es nulla nettó kibocsátásra vonatkozó céljának teljesítéséhez az egyedi és kollektív éghajlat-politikai programjainak ígéreteivel (azaz állami kötelezettségvállalással).

A Bizottság azt tervezi továbbá, hogy közvetlen konzultációkat tartson a polgárokkal és az érintett felekkel az Éghajlatvédelmi paktum keretében, mint a polgári párbeszéd, a polgári közgyűlések vagy egyéb összejövetelek. Ez a már meglévő és a tervezett fórumokhoz fog kapcsolódni, mint a Polgármesterek Szövetsége, vagy az Európa jövőjéről tartandó konferencia (várhatóan 2021-ben indul útjára).

Mint olyan, a tervezett európai Éghajlatvédelmi paktum nem von maga után törvénymódosításokat az EU energia- és éghajlatvédelmi politikáiban. Azonban az érintettek, így a civil társadalmi szervezetek, a helyi és területi hatóságok, de akár a polgárok számára is egy további EU-szintű fórumot biztosít, hogy kiemeljék cselekedeteiket, jelezzék igényeiket vagy kapcsolatba lépjenek a hasonló gondolkodású szereplőkkel, akik szívesen teljesítik az EU zöld megállapodásának céljait és az EU 2050-es nulla nettó kibocsátásra vonatkozó célkitűzéseit.

Az előttünk álló szakpolitikai folyamatok ütemezése

Koronavírus világjárvány utáni helyreállítási tervek

Ennek a szakasznak a célja, hogy ellenőrző listát adjon a koronavírus világjárvány utáni helyreállítási tervekhez, amelyeket az EU tagállamoknak be kell mutatnia, hogy hozzáférhessenek az európai uniós pénzügyi forrásokhoz, amely azon EU tagállamok támogatását célozza meg, amelyek megszenvedték a válságot.

Ez fontos lehetőséget biztosít azon feltételek kijelöléséhez, amelyek a pénzügyi forrásokhoz való hozzáféréshez teljesíteni kell, hogy az EU mely bizottsága rendelkezik arról, hogy a hozzáférés a zöld és digitális átmenetre vonatkozó uniós tervekkel való összehangolás függvénye.

Az érintettek nemzeti szinten, különösen civil társadalmi szervezetek, valamint a helyi és a regionális hatóságoknak kulcsfontosságú lehetősége van a nemzeti helyreállítási tervek kialakításába, amelyek az előző szakaszban megemlített jogszabályok felülvizsgálataiban is visszatükröződhetnek.

Ellenőrző lista a megalapozott Covid utáni helyreállítási tervekhez

Téma	Idevágó kérdések	Példák
Szakpolitik	<ul style="list-style-type: none"> A helyreállítási tervbe 	<ul style="list-style-type: none"> Az intézkedések egyértelmű

<p>ai harmonizációt</p>	<p>javasolt intézkedések egybevágóan az EU az éghajlattal és az energiával kapcsolatos általános célkitűzéseivel?</p> <ul style="list-style-type: none"> • A különböző ágazatokra (járműgyártók, mezőgazdaság, építőipar, stb.) egybe vágóan az ágazat dekarbonizációs céljaival? 	<p>dekarbonizációs szempontot jeleznek.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A különböző iparágaknak nyújtott támogatás a zöld gazdaságra való átmenetet támogatja, így a nulla kibocsátású járművek vásárlására nyújtott támogatás; az éghajlat-barát alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó mezőgazdasági gyakorlatok kidolgozására nyújtott támogatás; az ingatlanállomány a hatékonyság növelése céljából végzett korszerűsítésére nyújtott támogatás; stb. • Ezeknek az intézkedések a célja legkésőbb a század közepére elérni a karbonsemlegességet.
<p>Feddhetlenség</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Milyen jellegű tevékenységeket és iparágakat támogatnak vagy kapnak mentőcsomagot? 	<ul style="list-style-type: none"> • A támogatást csak a tiszta ágazatok kapják meg. • A támogatást ahhoz a feltételhez kötik, hogy az ágazat/vállalat elkötelezze magát amellyel, hogy karbonsemlegessé válik (azaz a légitársaságok megmentése) • A támogatásban a tiszta technológiák és a karbonsemlegességet célzó kutatás és innovációk részesülnek.
<p>Ütemterv</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A javasolt intézkedések időben hozzá vannak igazítva az EU éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzésekhez? • Az ütemterv egybevágnak a bevezetési időszakokkal, felülvizsgálatokkal, stb.? 	<ul style="list-style-type: none"> • A javasolt intézkedések között szerepel egy egyértelmű bevezetési és végrehajtási időszak is. • A javasolt intézkedések időben ütemezve vannak - az idevágó dekarbonizációs jogszabályokkal (azaz a 2020-2030-as keretszabályozások, stb.).
<p>Teljeskörűség</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A helyreállítási tervek teljes körű megközelítést alkalmaznak, a gazdaság különböző ágazatait és civil társadalmat, illetve azok kapcsolódási pontjait is magukban foglalva? 	<ul style="list-style-type: none"> • A tervek integrált megközelítést alkalmaznak. • A tervek az egyedi előnyöket tükrözik az érintett ágazatokban, és a gazdaság egészében bekövetkező hatásokat.
<p>Finanszírozási szempontok</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A tervek egyértelműen feltüntetik az intézkedések költségeit? • A különböző típusú 	<ul style="list-style-type: none"> • A terv egyértelműen megadja, hogy az egyes intézkedések milyen költségekkel járnak. • A terv egyértelműen megadja, hogy

	<p>befektetéseket lebontására van szükség a terv megvalósításához? Azaz támogatások, kölcsönök stb.</p>	<p>ki és hogyan fogja finanszírozni az intézkedéseket.</p>
<p>Kormányzás és a nyilvánosság részvétele</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A tervek egyértelmű információt adnak az érintett és a különböző intézkedésekben illetékes állami hatóságokra vonatkozóan? • A tervek a nyilvánosság részvételével zajlottak/részletes vizsgálatnak vetették alá azokat? • A tervek többszintű párbeszéd kialakítását irányozzák elő az érintettekkel, mint pl. a civil társadalmi szervezetekkel, a helyi és a területi hatóságokkal, mint pl. az NECP-k folyamatában? 	<ul style="list-style-type: none"> • Különböző lehetőségek álltak a polgárok és az érintettek számára, mint pl. a civil társadalmi szervezetek, illetve a helyi és a területi hatóságok a tervek véleményezésére és esetleges módosítások javaslatára (pl. nyilvános konzultációk, szakértői csoportok, stb.). • A kidolgozás folyamata átlátszó volt. • Többszintű párbeszédet alakítottak ki a nemzeti helyreállítási és felkészülési tervek számára, az NECP-kben előírányzott folyamattal összhangban.
<p>Monitoring és értékelés</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A tervek egyértelmű felülvizsgálati és átdolgozási dátumokat/fontos dátumokat jelöl meg? 	<ul style="list-style-type: none"> • A tervek felülvizsgálatához egyértelmű ütemterv tartozik az éghajlatvédelmi és energiapolitikákkal kapcsolatos fejlesztésekkel összhangban. • Egyértelmű mechanizmusokat jelöl ki a cselekvés és a törekvések fokozására.
<p>Fenntarthatóság és reprodukálhatóság</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A tervek időben fenntarthatók? • A tervek egyértelmű hosszú távú stratégiát és jövőképet határoznak meg? • A tervek könnyedén replikálhatók más országokban/egyazon ország különböző régióiban? 	<ul style="list-style-type: none"> • A tervek középtávon hiteles és reális intézkedéseket jelölnek meg. • A intézkedések elég hatékonyak és egyszerűek ahhoz, hogy azokat más helyzetekben is reprodukálják. • Az intézkedések könnyedén szigoríthatók.

Szerepvállalásra szánt források

A PlanUp projekt az elmúlt hónapokban számos iránymutatást és publikációt közölt (beleértve az NECP-k elemzését, a legjobb gyakorlatokat, az ábrázolásokat, stb.). Néhány lényeges publikáció többek között:

- [Útmutató kezdőknek az EU éghajlati és ágazati szén-dioxid-mentesítési politikáihoz.](#)
- [Eszköztár az NECP folyamatba való eredményes bevonáshoz.](#)
- [Jó gyakorlatok az energia- és éghajlat-politikai irányításban.](#)
- [A mezőgazdasági, építőipari és közlekedési szektor jó gyakorlatainak összegzése.](#)

A PlanUp projekt weboldalának [források szakasza](#) további útmutatókat, jelentéseket és publikációkat tartalmaz (néhányat több nyelven is), amelyek segítséget nyújthatnak az NECP-k és az egyéb éghajlatvédelmi politikák támogatásában.

Az EU Calc

A PlanUp projekt hozzájárult az [EU Calc](#) kifejlesztéséhez, amely egy nyílt forráskódú modell és a klímavédelmi politikákban érintettek általi használatra tervezték, a dekarbonizációs útvonalak kialakítására olyan intézkedésekre építve, amelyek a gazdaság különböző szektorait célozzák meg.

A modell létrehozza és szemlélteti a kapcsolatot az üveghatású-gáz kibocsátások és a társadalmi életstílusok, a természeti erőforrások felkutatása és/vagy kiaknázása, a munkahelyek megteremtése, az energiatermelés, a mezőgazdaság, a költségek, stb. között mindössze egyetlen eszközben, amely lehetővé teszi a döntéshozók számára, hogy valós időben kapjanak támogatást a politikához, amelyet átfogó kereskedelmi elemzések támasztanak alá, eleget téve gyakorlati igényeiknek.

A modellek a PlanUp projekt által érintett összes szektort szemléltetik (közlekedés, mezőgazdaság, épületek). Különböző dekarbonizációs eszközökkel kerülnek szemléltetésre, pl. az elektromos meghajtású járművek arányának fokozatos növelése vagy módosításváltás a közlekedési ágazatban. Ezeket az eszközöket a dekarbonizációs törekvés négy különböző szintjén lehet elhelyezni, a működéssel kapcsolatos ismétlődő tevékenységektől az átmenetiig (amely egyben a legambíciózusabb is). Érdemes megjegyezni, hogy az átmeneti forgatókönyv olyan technológiákra épül, amelyek ma elérhetők, kategóriájukban a legjobbak, és széles körben kell alkalmazni azokat.

A felhasználó kiválaszthatja a különböző eszközök különböző szintjeit, hogy megfigyelje a kiválasztott kategóriákra/szektorokra gyakorolt hatást. Ez abban segít, hogy az egyeztetés alatt álló intézkedések hatékonyságát értékelni lehessen, az ilyen intézkedések hatásainak gyakorlati bemutatásához.

A gyakorlati felhasználói kézikönyv az Európai kalkulátorhoz [itt található](#).

Fontos weboldalak

Amint az fent említettük, a PlanUp projekt iránymutatások, jelentések és eszköztárak sorát eredményezte a különböző szervezetek számára, hogy szerepet vállaljanak az NECP-k folyamatában és szélesebb körben az éghajlat-védelmi politika döntéshozatali folyamatában. A lényeges linkekért kérjük, olvassa el ezt a szakaszt.

Ezenkívül tekintse meg az alábbi fontos linkeket, hogy naprakész információkat kapjon az éghajlatvédelmi és energiapolitikákkal kapcsolatos fejleményekről, valamint az ágazati dekarbonizációról is.

- [Az Európai zöld megállapodás..](#)
- [A 2030-as éghajlat-politikai célterv..](#)
- [A 2030-ra szóló éghajlatváltozási és energiaügyi keret.](#)
- [Energiahatékonyság](#)
- [Megújuló energia- Energiahatékonyság és irányítás](#)
- [Nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek.](#)
- [A közlekedés dekarbonizációja.](#)
- [A PlanUp projekt.](#)
- [Szállítmányozási és Környezetvédelmi kampányok.](#)
- [EEB könyvtár](#)
- [Az EEB mezőgazdasági áttekintő weboldala](#)
- [Az EEB éghajlat-politikai áttekintő weboldala](#)
- [Az Európai Bizottság „A termelőtől a fogyasztóig” stratégiája](#)
- [Az Európai Bizottság CAP weboldala](#)
- [Az Európai Környezetpolitikai Intézet \(IEEP\) rövid ismertetője az éghajlatváltozás nyomán követéséről a Közös agrárpolitikában](#)
- [Az Európai Környezetpolitikai Intézet \(IEEP\) jelentése a Bizottság közös agrárpolitikai javaslatáról](#)